

REISVERSLAG GHANA 4/10- 13/10/22

Doel van het bezoek: officiële opening bijwonen van Mental Health clinic in Bolga, en een bezoek aan Bawku om situatie aldaar te beoordelen, indien een bezoek vanwege huidige conflictsituatie rond Bawku mogelijk is.

Na een vlotte reis en 1 overnachting in de Lavender lodge in Accra, kwamen we aan in Bolgatanga.

We werden gehuisvest in het guest house van de Bolgantanga Technical University. Dit zijn kennelijk kamers die iedereen kan huren. Er was een grote keuken bij, en iedere ochtend stond er een ontbijtje met een eitje klaar, kamers waren ook prima.

Bezoek aan het oogziekenhuis:

Gesprek met Peter (manager), en later ook met de Duitse oogarts: Stephen Gerhardt.

Het ziekenhuisje maakt een goede en propere indruk. Ruime wachtruimte met consulting rooms daar omheen. Een ruime OK, welke wel een deel inneemt van de wachtruimte. Administratiegebouwen etc. Alles nog met handgeschreven records. Stephen vertelt ons dat het zijn intentie is zeker 3-5 jaar te blijven. Hij is single, en heeft alles achtergelaten in Duitsland. Heeft duidelijk veel ambities, maar lijkt wat chaotisch en druk over te komen. Wil ook graag district werk opzetten. Peter vertelt dat oogwerk nu weer in aanmerking komt voor verzekerde zorg, als de registratie in Ghana helemaal rond is voor Gerhardt

Gesproken over eventuele noodzakelijk instrumentarium: Gerhardt noemt hierbij 3 zaken, ten eerste een Visual Field analyser, een echoapparaat voor het oog, en eventueel een red-diodelaser. Dit laatste is om glaucoom te kunnen behandelen. Peter vermeldt dat hij heel graag een nieuwe OK-ruimte zou willen zodat de huidige OK-ruimte weer bij de polikliniek getrokken kan worden.

We hebben hen gevraagd een lijst te maken van het instrumentarium, en andere wensen. Wij kunnen dan weer contact opnemen met stichting Zienderogen en Wilde Ganzen.

Bezoek aan Presbyterian ziekenhuis in Bolga.

In feite is dit maar een klein ziekenhuisje, met een beperkt aantal bedden. Een mannen-en vrouwen zaaltje, met beide ongeveer 8 bedden. Nu waren er alleen enkele kinderen opgenomen. Met name met malaria. Er is een OPD en een Mother en Child clinic. Wat administratiegebouwen. Er gebeuren wel bevallingen, maar geen keizersneden. Indien dat noodzakelijk is moet de moeder in een Tuk-tuk naar het regionale ziekenhuis gestuurd worden. Er zijn beperkte lab faciliteiten en er is een pharmacy.

Mental health Unit.

Gebouw is net klaar en ziet er keurig uit. Het is een vierkant blok, met 2 x 4 bedden en een isoleerkamertje met 2 bedden. Sanitair blok voor vrouwen en mannen, 2 x

consulting rooms. En een binnenplaatsje. Er staan overall nieuwe bedden, van Chinese makelij.

We spraken met Mustafa, de administrator, en Prince die de regie gaat voeren over de MHC. Prince is eigenlijk een nutritionist en Public health man. Heeft ook aan KIT in Amsterdam nog wat opleiding gedaan. Er wordt nu weinig gedaan aan voeding. Wij hebben gesuggereerd om eventueel een Food for Life programma op te zetten zoals in Bawku. Hij wist ervan, en had ook al een en ander van Saskia vernomen. Hij is met een voorstel gekomen, zie bijlagen.

Probleem is nog wel dat Mental health, niet onder de gebruikelijke verzekerde zorg valt. Dus patiënten of familie moeten dit zelf betalen. Volgens Prince was dit geen belemmering voor verdere groei van Mental health. Eigenlijk zouden ze dit ziekenhuis willen uitbreiden tot een volledig psychiatrisch ziekenhuis. Landelijk zou er gewerkt worden aan een systeem van financiering van psychiatrische zorg.

Officiële opening van MHC op 10 oktober.

Uiteraard waren er vele belangrijke personen uitgenodigd, zowel vanuit de presbyteriaanse kerk, als ook van ministerie van gezondheid en president of Regional House of Chiefs.

Het hoofd van de presbyteriaanse kerk, (prof Joseph Obiri Yeboah Mante) hield overigens een hele goede toespraak, doorspekt met humor. Het benadrukte het belang van de kerk in voorzien van gezondheidszorg. Prebyteriaanse kerk is derde in grootte, na overheid en de katholieke kerk, als werkgever in gezondheidszorg in Ghana, met 3650 mensen in dienst en nu in totaal 59 health instituties, waaronder 5 ziekenhuizen. Agogo en Bawku zijn hiervan de grootsten.

Uiteindelijk deed hij ook nog een hele dwingende oproep om alle vijandelijkheden te staken in Bawku, en dreigde zelfs met het terugtrekken van het ziekenhuis uit die regio.

Toespraak van Dennis Daliri, de psychiater. Uiteraard benadrukte hij het belang van de psychiatrische zorg, en dat daar nog een groot taboe op rust. Dit is de enige voorziening boven Tamale met een opname faciliteit. Dennis is de enige psychiater in the Northern region. In totaal zijn er 38 psychiaters geregistreerd in Ghana.

“There is no health without mental health”

De Chief hield ook opvallende positieve toespraak waarbij hij het werk en samenwerking tussen kerk en overheid benadrukte. Met alle lof voor dat wat er al gerealiseerd was, waarbij hij ook het belang van het oogziekenhuis nog eens benadrukte.

Onze voorzitter hield een mooie toespraak, waarbij hij benadrukte dat Friens of Bawku, nu geworden was tot Friends of the Upper -East. Dennis kreeg een prachtige handgemaakte pen van Ries om alle zielenroerselen van zijn patiënten te kunnen vastleggen.

De opening zelf was een heel ritueel met zegeningen over het gebouw en het werk wat erin gebeurt. Daarbij werd eerst lint doorgeknipt, en vervolgens plaquette onthuld en tenslotte het slot geopend van het hek. Met drie maal blessings in The name of the Father, and the Son and the Holy Spirit.

Vervolgens gaf de moderator nog uitgebreide interviews aan de pers, waarbij hij wederom benadrukte dat vijandelijkheden moesten stoppen.

Bezoek aan Tolla clinic.

We bezochten deze kliniek, omdat deze tamelijk afgelegen ligt en voorzien is van zonnepanelen omdat daar geen elektriciteit is. Dit functioneert al vanaf 2008. De zonnepanelen zijn verbonden met 24 batterijen. Hierop draaien de koelkasten en de verlichting. De kliniek zelf was overigens in erbarmelijke staat, met veel wind en waterschade. Tevens waren de optrekjes voor de

verpleegkundigen verloren gegaan, zodat er geen behuizing meer is door de nurses. Hierdoor gaan de nurses iedere middag op tijd naar huis waardoor de kliniek maar kortdurend bemenst is. Huisvesting voor nurses realiseren zou betekenen dat de kliniek 24/7 open kan zijn.

Het opknappen van de kliniek en 2 nieuwe huisjes voor verpleegkundigen zou een mooi project kunnen zijn, gezamenlijk met Wilde Ganzen.

Op de terug weg zagen we grote mijnen voor delven van goud. Is groot complex gerund door de chinezen. Tevens een dorpje bezocht waar er sprake is van illegale gouddelving. We konden er vrij rondlopen. Er worden schachten gedolven tot wel 80 m diep. Water wordt eruit gemalen mbv compressors. Vervolgens wordt er afgedaald om stenen, met goud te delven. Uiteraard gebeuren hierbij nogal eens de ongelukken met dramatische afloop.

Bezoek aan Bawku.

Op 11 oktober bezochten we Bawku. Bij binnen rijden van de plaats valt gelijk op dat meeste winkels dicht zijn. Markt is bijna helemaal verlaten. Weinig mensen op straat. Als we het ziekenhuis binnen rijden staat er een grote legerpost, met barricades met zandzakken.

We krijgen een rondleiding door het ziekenhuis. Er zijn nauwelijks patiënten in OPD. De zalen zijn samengevoegd, dus surgical bij medical, en dan nog liggen er maar ongeveer 6 patiënten. ENT en dental functioneren wel, maar hadden nog maar enkele patiënten gezien deze morgen. Er stond wel een mooie tandartsenstoel. Niet alles aan deze stoel functioneerde nog goed, maar de onderhoudsman vanuit Accra durfde niet naar Bawku te komen. Op de röntgen zagen we tot onze verrassing een prachtig nieuw echoapparaat. Sinds ongeveer 8 maanden in hun bezit (50% aankoop, 50% afbetaling). Helaas waren erop röntgen ook maar 3 patiënten geweest die ochtend.

Oogchirurgie vindt nog wel steeds plaats, met name cataract chirurgie. Diegene die het deed klaagde wel over zeer oud instrumentarium. Hij had al vaak verzoeken gedaan voor nieuw instrumentarium.

Tevens had hij behoefte aan een instrument om lensje te kunnen meten (keratometer). Met behulp hiervan kan er dan een passend lensje terug gezet worden. Nu is er sprake van onder of boven correctie wat dan weer met een bril gecorrigeerd moet worden.

Maternity functioneert wel, maar veel minder bevallingen dan voorheen. Nog ongeveer 7 keizersneden per week, daarvoor was dat wel 35 – 40 patiënten.

Het personeel was overal wel heel blij ons te zien. Ik denk dat zij het echt als een opsteker ervaren dat er bezoek kwam van de FOB. Maar over het algemeen lijken de patiënten aantallen wel met 80 % te zijn afgenomen.

We zijn nog langs het guest house gelopen.

De omheining was hersteld en er is een poort aanwezig. Zag er allemaal netjes uit, maar ze hadden al heel lang geen gasten meer gehad. Bij weggaan zagen we Vayda en Mary nog. Heel leuk hen weer te ontmoeten.

Gesprek met de general manager, Rev Ezekiel Amadu Daribi

Uiteraard hoopt iedereen op een zo spoedig mogelijk einde van het conflict, of van “de situatie” zoals het genoemd wordt. Echter niemand durft daar ook uitspraken over te doen. Het gaat dus om een conflict tussen de Mamprusie en de Kusasie. Deze eersten wonen in het gebied rond het ziekenhuis, en hebben vanouds de chiefs geleverd, en lijken het meeste bestuur in handen te hebben. De Kusasi wonen in meer afgelegen gebieden, en buiten het centrum van Bawku. Zij durven en kunnen nu ook niet meer naar het ziekenhuis te komen. Het conflict is weer opgelaaid op 24 november vorig jaar. Wat precies de aanleiding is geweest wordt ons niet duidelijk. Ook onder het personeel van het ziekenhuis zijn diverse doden gevallen.

We spreken over projecten met Ezekiel. Duidelijk is dat we onder deze omstandigheden geen uitzendingen kunnen doen. Ook is natuurlijk de vraag of we nog moeten investeren in materiaal en apparatuur. Hierover is ook nog overlegd met de Rudy, vanuit Zwitserland. Hij raadt ons aan om te investeren in een nieuwe wasmachine en UPS apparatuur. Een oxygen plant raadt hij af. Zou om hele grote investeringen gaan (zonnepanelen 200 K, oxygen plant 1000K).

Samenvattend komen we dan op de volgende mogelijke projecten om te ondersteunen:

1] 1 of 2 laundry machines. Rudy komt met een voorstel

2] vervanging van UPS apparatuur. Volgens Rudy hard nodig. (dit beschermt apparatuur als de elektriciteit plotseling weg valt, zoals voor computers)

3] Goed instrumentarium voor het oogziekenhuis als ook voor oogheelkunde in Bawku. Ezekiel zal zorgen dat er een gecombineerde aanvraag komt. Onder andere wordt gedacht aan Visual Field analyzer, echoapparaat en red-on- laser. Tevens instrumenten voor cataract chirurgie en keratometrie.

4] een tweede fase in het opzetten van Mental Health. Hierbij zal het vooral gaan om het uitbouwen van MH in het district. Dr Dennis zal met een voorstel komen. Ook weer gezamenlijk oppakken met Wilde Ganzen.

5] Het opknappen van de kliniek in Tolla en tevens 2 staff houses voor de nurses. Mustafa en Ezekiel zullen met een plan komen. Goed om te bespreken met Wilde Ganzen.

6] Food for life opzetten voor Bolga. Prince heeft een ambitieus voorstel ingediend.

7] de bouw van een nieuw OK-complex voor het oogziekenhuis. Grote wens van Peter. Echter Ezekiel wil het oogziekenhuis ook gaan gebruiken voor algemene health care. De belangrijkste reden hiervoor zou zijn het ontbreken van primary health care in de regio waar het oogziekenhuis staat (net iets buiten Bolga). Daarnaast wil men de gebouwen op het terrein van de Mental Health Clinic gaan gebruiken voor Mental Health ipv Primary Health Care. Deze strijd is nog niet beslist maar onze indruk is dat als Ezekiel iets wil, het dan ook wel zo gaat gebeuren.

8] skills lab voor midwifery, zie vorige aanvraag, maar hier hebben we nu niets meer van gehoord. Lijkt geen prioriteit te hebben.

Tot slot: wij hebben nog 2 gesprekken gevoerd. Een met de Rotaryclub van Bolga. Zij hebben al diverse projecten gedaan, zoals toiletten en waterpompen. Mogelijk kan er iets gerealiseerd worden in toekomst met een gezamenlijk project.

Tevens spraken we met de Medical Director van Bolgatanga Regional Hospital. (Aiden Saanwie, een gynaecoloog). Zij zijn zeer geïnteresseerd zijn om specialisten te ontvangen. Kunnen voor huisvesting zorgen etc. Tevens hebben zij ervaring hiermee vanuit een organisatie vanuit Spanje. Wel is dit een overheid ziekenhuis. Dit zal meer papierwerk vragen dan dat wat we gewend waren. Overleggen van diploma's etc.

Wij waren onder de indruk van de grootte van het regionale ziekenhuis. Veel nieuwbouw met prachtige zalen en complexen. Echter ook een chronisch artsen tekort. Onder meer maar 1 chirurg, 2 gynaecologen etc. Wel veel house officers. Hij heeft onze emails. Wij kijken waar hij mee komt. We hebben uiteraard niks toegezegd of kunnen beloven.

Ries Schouten & Dirk Jan Bac